

STANDARDY OCHRONY MAŁOLETNICH W SZKOLE MUZYCZNEJ I STOPNIA

IM. GRAŻYNY BACEWICZ WE WROCŁAWIU

Spis treści

Preambuła	2
Akty prawne	3
Rozdział I Słownik pojęć	4
Rozdział II Zasady rekrutacji pracowników lub innych osób dopuszczonych do działalności związanej wychowaniem, edukacją lub opieką nad małoletnimi	5
Rozdział III Zasady zapewniające bezpieczne relacje pomiędzy małoletnimi, w tym zachowania niedozwolone	6
Rozdział IV Zasady zapewniające bezpieczne relacje między personelem a dziećmi, w tym zachowania niedozwolone wobec małoletnich	7
Rozdział V Rozpoznawanie i reagowanie na czynniki ryzyka krzywdzenia dzieci.....	9
Rozdział VI Procedury interwencji w przypadku krzywdzenia dziecka	13
Rozdział VII Zasady ochrony wizerunku dziecka.....	16
Rozdział VIII Zasady dostępu dzieci do Internetu	17
Rozdział IX Monitoring stosowania i aktualizacja Standardów	19
Rozdział X Zasady udostępniania Standardów	19
Rozdział XI Przepisy końcowe.....	19

Preambuła

Naczelną zasadą wszystkich działań podejmowanych przez pracowników Szkoły Muzycznej I stopnia im. Grażyny Bacewicz we Wrocławiu jest zapewnienie bezpieczeństwa małoletnim uczniom szkoły, dbałość o ich dobro, uwzględnianie ich potrzeb i podejmowanie działań w ich jak najlepszym interesie. Każdy pracownik Szkoły traktuje dziecko z szacunkiem oraz uwzględnia jego potrzeby. Niedopuszczalne jest stosowanie przez pracownika wobec dziecka przemocy w jakiegokolwiek formie. Pracownik, realizując te cele, działa w ramach obowiązującego prawa, przepisów wewnętrznych placówki oraz swoich kompetencji.

1. *Cele Standardów ochrony małoletnich:*
  - a. *zwrócenie uwagi personelu szkoły, rodziców (opiekunów prawnych) i podmiotów współpracujących na konieczność podejmowania wzmożonych działań na rzecz ochrony małoletnich uczniów przed krzywdzeniem;*
  - b. *określenie zakresu obowiązków pracowników szkoły w działaniach podejmowanych na rzecz ochrony uczniów przed krzywdzeniem;*
  - c. *wypracowanie adekwatnej procedury do wykorzystania podczas interwencji w przypadku podejrzenia krzywdzenia małoletnich;*
  - d. *wprowadzenie wzmożonej działalności profilaktyczno-wychowawczej w zakresie zapewnienia ochrony młodzieży przed przemocą.*
2. *Personel szkoły w ramach wykonywanych obowiązków zwraca uwagę na czynniki ryzyka krzywdzenia dziecka, monitoruje sytuację i dobrostan dziecka oraz stosuje zasady określone w Standardach.*
3. *Niedopuszczalne jest stosowanie przez personel wobec dziecka jakiegokolwiek formy przemocy.*
4. *Ze Standardami zapoznany jest cały personel szkoły, a także uczniowie i ich rodzice (opiekunowie prawni), zgodnie z procedurami określonymi w treści Standardów.*
5. *Dyrektor szkoły wyznacza **panią Maję Szymańską, psychologa** w SM I stopnia im. Grażyny Bacewicz we Wrocławiu jako osobę odpowiedzialną za monitorowanie realizacji Standardów, reagowanie na sygnały ich naruszenia, ewaluowanie i modyfikowanie zapisów Standardów i prowadzenie rejestru interwencji i zgłoszeń.*
6. *Za monitoring bezpieczeństwa urządzeń teleinformatycznych z dostępem do Internetu, odpowiada dyrektor szkoły.*

Akty prawne

1. Konwencja o prawach dziecka przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 r. (Dz. U. z 1991r. Nr 120, poz. 526 z późn.zm.)
2. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483 z późn.zm.)
3. Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t. j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1359)
4. Ustawa z dnia 28 lipca 2023 r. o zmianie ustawy - Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1606)
5. Ustawa z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym (t. j. Dz. U. z 2023 r. poz. 31 z późn.zm.)
6. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t. j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1249).
7. Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (t. j. Dz. U. z 2022 r. poz. 1138 z późn.zm.).
8. Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (t. j. Dz. U. z 2022 r. poz. 1375 z późn.zm.)
9. Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (t. j. Dz. U. z 2022 r. poz. 1360 z późn.zm.) - art. 23 i 24
10. Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (t. j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1550 z późn.zm.)
11. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury „Niebieskiej Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”

Rozdział I Słownik pojęć

1. **Standardy** to Standardy Ochrony Małoletnich w Szkole Muzycznej I stopnia im. Grażyny Bacewicz we Wrocławiu.
2. **Szkoła** to Szkoła Muzyczna I stopnia im. Grażyny Bacewicz we Wrocławiu
3. **Dyrektorem szkoły** jest Dyrektor Szkoły Muzycznej I stopnia im. Grażyny Bacewicz we Wrocławiu.
4. **Pracownikiem** placówki jest osoba zatrudniona na podstawie umowy o pracę lub umowy zlecenia. **Personel** stanowią wszystkie osoby mające/mogące mieć potencjalny kontakt z małoletnim
5. **Nauczycielem jest** pracownik pedagogiczny zatrudniony w szkole na podstawie ustawy z 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela; należy przez to rozumieć nauczyciela, wychowawcę lub innego pracownika pedagogicznego.
6. **Nauczyciel** wychowawca to nauczyciel instrumentu głównego.
7. **Dane osobowe dziecka** to wszelkie informacje umożliwiające identyfikację dziecka.
8. **Opiekunem dziecka** jest osoba uprawniona do reprezentacji dziecka, w szczególności jego rodzic, opiekun prawny lub opiekun faktyczny. Niniejszy dokument uznaje również **rodziców zastępczych** za opiekunów dziecka.
9. **Zgoda rodzica dziecka** oznacza zgodę co najmniej jednego z rodziców dziecka. Jednak w przypadku braku porozumienia między rodzicami dziecka należy poinformować rodziców o konieczności rozstrzygnięcia sprawy przez sąd rodzinny.
10. Przez **krzywdzenie dziecka** należy rozumieć każde zamierzone lub niezamierzone działanie, lub zaniechanie działania jednostki, instytucji, lub społeczeństwa jako całości i każdy rezultat takiego działania, lub bezczynności, które naruszają równe prawa i swobody ucznia i/lub zakłócają jego optymalny rozwój.
11. Pod pojęciem **zachowania niedozwolonego** wobec nieletnich uznawane są m.in.:
  - a. **przemoc fizyczna** – umyślne, celowe uszkodzenia ciała dziecka przez inną osobę, zadawanie dziecku bólu lub groźba uszkodzenia ciała – uderzenie, bicie, popychanie, szarpanie, ciągnięcie za włosy, kopanie, stosowanie jakichkolwiek kar fizycznych;
  - b. **przemoc psychiczną** – zastraszanie, poniżanie lub wywoływanie i dziecka lęku, w tym: groźby, wyzwiska, ośmieszanie, izolowanie dziecka od grupy rówieśniczej, stosowanie manipulacji emocjonalnej, angażowanie dziecka w konflikt pomiędzy dorosłymi, brak wsparcia i uwagi, stawianie dziecku wymagań i oczekiwać nieadekwatnych do jego wieku, którym nie jest w stanie sprostać;
  - c. **przemoc werbalna** – używanie obraźliwego, wulgarnego lub agresywnego języka wobec dziecka, w tym: wyzwiska, poniżające uwagi, szyderstwa, krzyk, groźby słowne, używanie języka, który może wywołać u dziecka poczucie wstydu, winy lub niskiej wartości;
  - d. **przemoc seksualna** – angażowanie dziecka w aktywność seksualną przez osobę dorosłą bądź inne dziecko, zachowania z kontaktem fizycznym wobec dziecka jak obmacywanie, propozycje seksualne, uwodzenie, współżycie z dzieckiem oraz zachowania bez kontaktu fizycznego jak pokazywanie dziecku materiałów pornograficznych, podglądanie dziecka, obnażanie się przed dzieckiem;

e. **zaniedbanie** – brak zapewnienia dziecku podstawowych potrzeb, takich jak: bezpieczeństwo, opieka zdrowotna, higiena osobista, odpowiednie wyżywienie, ubranie, miejsce do nauki i odpoczynku, emocjonalne wsparcie i troska, brak właściwego nadzoru w czasie wolnym oraz odpowiedniej opieki;

f. **dyskryminacja** – traktowanie dziecka w sposób gorszy z powodu jego: rasy, płci, wyznania, narodowości, niepełnosprawności, statusu społeczno-ekonomicznego, orientacji seksualnej, poglądów i przekonań;

g. **cyberprzemoc** – wykorzystywanie technologii informacyjnych do krzywdzenia dziecka, w tym: wysyłanie obraźliwych wiadomości, publikowanie kompromitujących zdjęć, szerzenie plotek i kłamstw za pośrednictwem mediów społecznościowych, stalking w cyberprzestrzeni, nękanie dziecka w Internecie.

Rozdział II Zasady rekrutacji pracowników lub innych osób dopuszczonych do działalności związanej wychowaniem, edukacją lub opieką nad małoletnimi

Standardem jest rekrutacja pracowników pedagogicznych i niepedagogicznych odbywająca się zgodnie z zasadami bezpiecznej rekrutacji, a pracodawca dąży do jak najlepszej weryfikacji kwalifikacji kandydata, w tym - nastawienia do wartości podzielanych przez szkołę, takich jak ochrona praw dzieci i szacunek do ich godności.

Szkoła dba, aby osoby w niej zatrudnione - zarówno pracownicy pedagogiczni, jak i niepedagogiczni, w tym osoby pracujące na podstawie umowy – zlecenia oraz stażyści i praktykanci, posiadały odpowiednie kwalifikacje do pracy z dziećmi oraz nie stanowiły dla nich zagrożenia.

W każdym przypadku szkoła musi posiadać dane pozwalające zidentyfikować osobę przez nią zatrudnioną, niezależnie od podstawy zatrudnienia, tj. imię (imiona) i nazwisko, datę urodzenia oraz dane kontaktowe osoby zatrudnianej.

1. Osobą odpowiedzialną za przygotowanie personelu szkoły do stosowania standardów ochrony małoletnich jest dyrektor szkoły.

2. Dyrektor szkoły zapoznaje pracowników ze Standardami Ochrony Małoletnich oraz odbiera od każdego zatrudnionego pracownika oświadczenie o zapoznaniu się ze Standardami Ochrony Małoletnich, obowiązującymi w szkole (wzór oświadczenia pracownika w załączniku nr 1).

3. Pracownicy nowo zatrudnieni w szkole są zapoznawani ze standardami w pierwszym tygodniu pracy i w tym czasie jest od nich odbierane oświadczenie, o którym mowa w ust. 2 (załącznik nr 1).

4. Zasady bezpiecznej rekrutacji pracowników:

a. Dyrektor Szkoły, przed nawiązaniem z osobą stosunku pracy lub przed dopuszczeniem osoby do innej działalności związanej z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem, leczeniem uczniów lub z opieką nad nimi, zobowiązany jest do uzyskania informacji, czy dane tej osoby są zamieszczone w Rejestrze z dostępem ograniczonym lub Rejestrze osób, w stosunku do

których Państwowa Komisja do spraw przeciwdziałania wykorzystaniu seksualnemu małoletnich poniżej lat 15 wydała postanowienie o wpisie w Rejestr;

b. Dyrektor Szkoły jest zobowiązany do domagania się od osoby zatrudnianej lub od innej osoby (praktykanta itp.), gdy przepisy prawa wskazują, że pracowników w zawodach lub na danych stanowiskach obowiązuje wymóg niekaralności, przed dopuszczeniem do wykonywania czynności z małoletnimi w szkole, zaświadczenia z KRK o niekaralności w zakresie przestępstw określonych rozdziałach XIX i XXV Kodeksu karnego, w art. 189a i art. 207 Kodeksu karnego oraz w *Ustawie o przeciwdziałaniu narkomanii*;

c. jeżeli kandydat posiada obywatelstwo inne niż polskie, wówczas powinien przedłożyć również informację z rejestru karnego państwa, którego jest obywatelem, uzyskiwaną do celów działalności zawodowej związanej z kontaktami z małoletnimi, bądź informację z rejestru karnego, jeżeli prawo tego państwa nie przewiduje wydawania informacji dla wyżej wymienionych celów;

d. Dyrektor Szkoły pobiera od kandydata oświadczenie o państwie/państwach (innych niż Rzeczypospolita Polska), w których zamieszkiwał w ostatnich 20 latach pod rygorem odpowiedzialności karnej;

e. jeżeli prawo państwa, z którego ma być przedłożona informacja o niekaralności nie przewiduje wydawania takiej informacji lub nie prowadzi rejestru karnego, wówczas kandydat składa, pod rygorem odpowiedzialności karnej, oświadczenie o tym fakcie wraz z oświadczeniem, że nie był prawomocnie skazany oraz nie wydano wobec niego innego orzeczenia, w którym stwierdzono, iż dopuścił się takich czynów zabronionych, oraz że nie ma obowiązku wynikającego z orzeczenia sądu, innego uprawnionego organu lub ustawy, stosowania się do zakazu zajmowania wszelkich lub określonych stanowisk, wykonywania wszelkich lub określonych zawodów albo działalności, związanych z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem, leczeniem, świadczeniem porad psychologicznych, rozwojem duchowym, uprawianiem sportu lub realizacją innych zainteresowań przez małoletnich, lub z opieką nad nimi;

f. pod oświadczeniami składanymi pod rygorem odpowiedzialności karnej składa się oświadczenie o następującej treści: „*Jestem świadomy/a odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia*” (załącznik nr 2) - oświadczenie to zastępuje pouczenie organu o odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

Rozdział III Zasady zapewniające bezpieczne relacje pomiędzy małoletnimi, w tym zachowania niedozwolone

Ustalenie zasad zachowań w grupie ma na celu kształtowanie bezpiecznych relacji między małoletnimi.

Pożądane zasady zachowania:

1. każde dziecko powinno traktować swoich rówieśników z szacunkiem i uprzejmością;
2. należy zachęcać uczniów do wspólnej pracy, wzajemnej pomocy i współdziałania w grupie;

3. należy akceptować różnice między dziećmi, w tym różnice kulturowe, religijne oraz indywidualne cechy osobowości;
4. w celu wyrażania swoich potrzeb, a także rozwiązywania konfliktów należy używać konstruktywnego i spokojnego języka;
5. należy okazywać empatię i zrozumienie wobec uczuć innych dzieci.

Zabronione zachowania:

1. wszelkie formy przemocy fizycznej – uderzenie, popychanie, szarpanie, kopanie oraz inne formy agresji fizycznej;
2. wszelkie formy przemocy werbalnej – wyzywanie, wyśmiewanie, obrażanie oraz groźby;
3. wykluczenie – izolowanie, odtrącenie i wykluczenie innych dzieci z grupy;
4. nękanie – jakiegokolwiek formy dręczenia, prześladowania czy zastraszania innych dzieci;
5. utrwalenie wizerunku innych uczniów poprzez nagrywanie (również fonii) i fotografowanie bez uzyskania zgody i w sytuacjach intymnych, mogących zawstydzić;
6. udostępnienie między małoletnimi substancji psychoaktywnych i używanie ich w swoim otoczeniu.

Zachowania uważane za agresywne:

1. przemoc fizyczna – każde uderzenie, kopnięcie, pchnięcie lub inna forma fizycznej agresji, używanie przedmiotów jako broni do zranienia innych;
2. przemoc werbalna – obrażanie, wyzywanie, szydzenie oraz używanie wulgarnego języka, grożenie innym dzieciom słowami lub gestami;
3. przemoc psychiczna – manipulowanie emocjami innych dzieci w celu ich zranienia lub kontrolowania, celowe ignorowanie, wykluczenie z grupy oraz odtrącenie;
4. cyberprzemoc – rozpowszechnianie obraźliwych, zastraszających lub fałszywych informacji w Internecie lub za pomocą telefonów komórkowych, wysyłanie nieprzyjemnych wiadomości, zdjęć lub filmów za pośrednictwem mediów społecznościowych lub innych komunikatorów.

Rozdział IV Zasady zapewniające bezpieczne relacje między personelem a dziećmi, w tym zachowania niedozwolone wobec małoletnich

Zasady bezpiecznych relacji personelu z dziećmi obowiązują wszystkich pracowników (pedagogicznych i niepedagogicznych), stażystów i praktykantów.

1. Podstawową zasadą relacji między małoletnimi, a personelem szkoły jest działanie dla dobra ucznia, z poszanowaniem jego godności, z uwzględnieniem jego emocji i potrzeb oraz w jego najlepszym interesie.

2. Personel szkoły działa wyłącznie w ramach obowiązującego prawa powszechnego.
3. Zasady bezpiecznych relacji personelu z dziećmi obowiązują wszystkich pracowników (pedagogicznych i niepedagogicznych), stażystów i praktykantów.
4. Podstawowe standardy określające zasady, o których mowa w pkt. 3 obejmują w szczególności:
  - a. utrzymanie i utrzymywanie profesjonalnej relacji z uczniami i reagowanie względem nich w sposób niezagrażający, adekwatny do sytuacji i sprawiedliwy wobec innych uczniów;
  - b. zachowanie cierpliwości i szacunku w komunikacji z uczniami, podkreślające zrozumienie dla uczuć przeżywanych przez nich, nie wymuszające zwierzeń na siłę i okazujące zainteresowanie, wsparcie i gotowość do rozmowy;
  - c. niezostawianie uczniowi nieograniczonej wolności, wyznaczanie jasnych granic postępowania i oczekiwań, egzekwowanie konsekwencji za ich nieprzestrzeganie, uczenie tym samym, że odpowiedzialność jest po stronie ucznia, a konsekwencje wynikają z jego działania;
  - d. reagowanie w sposób adekwatny do sytuacji i możliwości psychofizycznych ucznia, w tym dostosowanie poziomu komunikacji do ucznia ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym niepełnosprawnego;
  - e. uwzględnianie potrzeb ucznia oraz dostosowanie wymagań edukacyjnych do indywidualnych potrzeb rozwojowych i możliwości psychofizycznych uczniów, w tym dostosowanie metod i form pracy dla ucznia ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, ucznia niepełnosprawnego i ucznia zdolnego;
  - f. równe traktowanie uczniów bez względu na płeć, orientację seksualną, niepełnosprawność, status społeczny, kulturowy, religijny i światopogląd;
  - g. należy szanować prawo dziecka do prywatności;
  - h. fizyczny kontakt z uczniem możliwy tylko jako odpowiedź na realne potrzeby ucznia w danym momencie, z uwzględnieniem jego wieku, płci, kontekstu kulturowego i sytuacyjnego, na kontakt fizyczny (np. przytulenie) uczeń zawsze musi wyrazić zgodę;
  - i. ustalanie reguł i zasad pracy w grupie, jasne określanie wymagań i oczekiwań wobec ucznia, stanowcze reagowanie na zachowania niepożądane;
  - j. udział personelu w doskonaleniu zawodowym w zakresie przeciwdziałania przemocy wobec małoletnich, komunikacji interpersonalnej, diagnozy czynników ryzyka, świadczących o możliwości stosowania przemocy wobec małoletniego;
  - k. panowanie pracownika nad własnymi emocjami;
  - l. w komunikacji z dziećmi należy zachowywać cierpliwość i szacunek, należy udzielać odpowiedzi adekwatnych do wieku i sytuacji, nie wolno zawstydzać, upokarzać, lekceważyć i obrażać dziecka oraz naruszać integralności fizycznej dziecka, nie wolno krzyknąć na dziecko w sytuacji innej niż wynikającej z zagrożenia bezpieczeństwa dziecka lub innych dzieci;
  - m. kontakt z uczniami odbywa się wyłącznie w godzinach pracy wychowawcy-nauczyciela i dotyczy celów edukacyjnych lub opiekuńczo-wychowawczych, a jeśli istnieje potrzeba spotkania z uczniami poza godzinami pracy, należy poinformować o tym dyrektora lub kierownika sekcji i uzyskać zgodę rodziców małoletniego ucznia

- n. jeśli uczeń i jego rodzice są osobami bliskimi wobec pracownika, zachowuje on poufność wszystkich informacji dotyczących innych uczniów szkoły
  - o. pracownik, który ma świadomość, iż uczeń doznał jakiejś krzywdy np. znęcania fizycznego, psychicznego lub wykorzystania seksualnego, zobowiązany jest do zachowania szczególnej ostrożności w kontaktach z uczniem, wykazując zrozumienie i wyczuć;
  - p. w przypadku, gdy pracownika łączą z uczniem lub jego opiekunem relacje rodzinne lub towarzyskie, zobowiązany on jest do zachowania pełnej poufności, w szczególności do utrzymania w tajemnicy spraw dotyczących innych uczniów, opiekunów i pracowników.
5. W relacji personelu z małoletnimi uczniami niedopuszczalne jest w szczególności:
- a. Stosowanie wobec uczniów przemocy w jakiegokolwiek formie, w tym stosowanie kar fizycznych, wykorzystywanie relacji władzy lub przewagi fizycznej (zastraszanie, przymuszanie, groźby);
  - b. zawstydzanie, upokarzanie, lekceważenie i obrażanie uczniów;
  - c. krzyczenie na uczniów, wywoływanie u nich leku;
  - d. ujawnianie informacji wrażliwych (wizerunek, informacja o sytuacji rodzinnej, medycznej, prawnej itp.) dotyczących dziecka wobec osób nieuprawnionych, w tym, wobec innych uczniów;
  - e. zachowywanie się w obecności uczniów w sposób niestosowny, np. poprzez używanie słów wulgarnych, czynienie obraźliwych uwag oraz nawiązywanie w wypowiedziach do atrakcyjności seksualnej;
  - f. nawiązywanie z uczniem jakiegokolwiek relacji romantycznych lub seksualnych, ani składanie mu propozycji o nieodpowiednim charakterze, kierowanie do niego seksualnych komentarzy, żartów, gestów oraz udostępnianie uczniom treści erotycznych i pornograficznych, bez względu na ich formę;
  - g. faworyzowanie uczniów;
  - h. utrwalanie wizerunku dziecka (filmowanie, nagrywanie głosu, fotografowanie) dla potrzeb prywatnych pracownika;
  - i. proponowanie uczniom alkoholu, wyrobów tytoniowych ani nielegalnych substancji psychoaktywnych, spożywanie ich wspólnie z uczniami lub w ich obecności;
  - j. zapraszanie uczniów do swojego miejsca zamieszkania.

Rozdział V Rozpoznawanie i reagowanie na czynniki ryzyka krzywdzenia dzieci

Czynniki ryzyka krzywdzenia dzieci

Czynniki związane z dzieckiem:

- poród przedwczesny lub bez pomocy medycznej, ciąża bliźniacza lub mnoga, niska waga urodzeniowa,
- długotrwały płacz, nadmierne pobudzenie dziecka,
- wiek dziecka,
- przewlekłe choroby, choroby psychiczne, niepełnosprawność.

Czynniki rodzinne:

- nieobecność rodziców,
- samotne rodzicielstwo,
- autorytarny styl rodzicielstwa,
- doświadczanie przez rodziców przemocy w dzieciństwie,
- uzależnienia,
- obecność niespokrewnionych osób dorosłych w rodzinie,
- kondycja psychiczna rodziców, wysoki poziom stresu, trudności emocjonalne,
- konflikty, kryzysy,
- rodzina zastępcza, rodzina adopcyjna.

Czynniki związane ze środowiskiem społecznym:

- izolacja społeczna,
- ubóstwo,
- przemoc i patologia w najbliższym otoczeniu rodziny.

Symptomy krzywdzenia dzieci

Krzywdzenie dziecka to każde zamierzone lub niezamierzone działanie osoby dorosłej, które ujemnie wpływa na rozwój fizyczny lub psychiczny dziecka (definicja Światowej organizacji Zdrowia, WHO).

Obowiązkiem każdej osoby, która dowiadyuje się, że dziecko jest krzywdzone jest zatrzymanie krzywdzenia.

Interwencja prawna w sytuacji krzywdzenia dziecka rozumiana jest jako powiadomienie odpowiednich instytucji: policji, prokuratury, sądu rodzinnego i nieletnich o przestępstwie lub zagrożeniu dobra dziecka, w celu podjęcia przez te instytucje działań w ramach swoich obowiązków służbowych. Działania te zapobiegają krzywdzeniu dziecka, spowodują wyciążnięcie konsekwencji w stosunku do sprawcy, wesprą dziecko i rodzinę w sytuacji kryzysu.

Obserwując dziecko i analizując poniższe symptomy należy pamiętać o ocenie kontekstowej: zwracać uwagę nie tylko na symptomy fizyczne, ale także zachowanie dziecka i rodzica/opiekuna, sytuację dziecka (wiek, kondycja, sytuacja rodzinna, bytowa itd.).

1. **Symptomy fizyczne** – przemoc fizyczna w wyniku której dziecko doznaje faktycznej fizycznej krzywdy lub jest nią potencjalnie zagrożone. Krzywda ta następuje w wyniku działania bądź zaniechania działania ze strony rodzica lub innej osoby odpowiedzialnej za dziecko lub ze strony osoby, której dziecko ufa bądź która ma nad nią władzę.

Zauważalne symptomy przemocy fizycznej:

- ślady palców i przedmiotów na ciele dziecka,
- okrągłe punktowe poparzenia,

- opuchlizna, złamania, zwichnięcia,
- skarpetkowe odparzenia,
- siniaki w nietypowych miejscach ciała dziecka, np. okularowe w okolicach oczu,
- rany, otarcia, blizny, sińce, stłuczenia w miejscach nietypowych dla przypadkowych urazów: plecy, ramiona, uda, brzuch, stopy, okolice oczodołów (bez urazu czoła), policzki, usta, skroń, szyja, uszy,
- ślady mają charakterystyczny kształt odcisku dłoni, palców, przedmiotów, szczypania, drapania, gryzienia, duszenia,
- wielokrotne „przypadkowe” zatrucia, niewyjaśnione nieżyty żołądkowo-jelitowe,
- niedożywienie.

2. Na jakie zachowania ze strony dziecka warto zwrócić uwagę:

- wyraźna zmiana w zachowaniu dziecka,
- wycofanie, zubożenie lub nadmierne pobudzenie, trudności w regulacji emocji, którą trudno wyjaśnić stanem zdrowia czy okolicznościami,
- dziecko zachowuje się w sposób nieadekwatny do wieku, jest zbyt infantylne lub nadmiernie dojrzałe,
- wyraźnie inne zachowanie w obecności rodzica/opiekuna, niż w obecności innych osób,
- dziecko boi się rodzica/opiekuna,
- opóźnienie w rozwoju fizycznym i emocjonalnym,
- strach przed określonymi osobami, sytuacjami, miejscami i nasilony niepokój,
- zaburzenia jedzenia, odmowa jedzenia lub nadmierne objadanie się, wymioty,
- dziwne lub nieadekwatne do wieku zainteresowanie seksem (np. dziecko jest nadmiernie rozbudzone, dużo mówi o seksie, używa zbyt dorosłego lub wulgarnego słownictwa, wykazuje znajomość szczegółów związanych z aktywnością seksualną),
- przejawy zachowań seksualnych u dzieci przed okresem dojrzewania, np. zachowania odtwórcze, w tym kontakt ustno-genitalny z innym dzieckiem lub lalką, dotykanie lub prośenie o dotykanie okolic narządów płciowych, wkładanie lub próba włożenia przedmiotu, palca lub penisa do pochwy lub odbytu innego dziecka,
- niechęć do przebierania się w towarzystwie innych,
- samookaleczenie się, nadużywanie substancji psychoaktywnych.

3. Na jakie zachowania ze strony rodzica/opiekuna warto zwrócić uwagę:

- nie potrafi wyjaśnić mechanizmu urazu, podaje informacje nieadekwatne, niespójne lub sprzeczne,
- zmienia wyjaśnienia co do okoliczności powstania urazu,
- przypisuje odpowiedzialność za powstanie urazu osobie trzeciej,
- wykazuje brak (lub nadmierne) zainteresowanie urazem/stanem dziecka,
- nie reaguje na płacz, ból dziecka, nie okazuje emocji podczas opowiadania o dziecku,
- jest emocjonalnie niedostępny, nie reaguje na obecność dziecka,
- ma negatywne lub wrogie nastawienie do dziecka, odrzuca je lub robi z niego „kozła ofiarnego”

- ma niewłaściwe rozwojowo oczekiwania lub interakcje z dzieckiem,
- stosuje groźby, surową dyscyplinę, w tym kary fizyczne,
- przejawia nadopiekuńczość wobec dziecka, izoluje je od rówieśników,
- nadużywa alkoholu i środków psychoaktywnych,
- stosuje przemoc wobec innych członków rodziny.

4. Zaniedbanie – chroniczne lub incydentalne niezaspakajanie podstawowych potrzeb fizycznych i psychicznych dziecka i/lub nierespektowanie jego podstawowych praw, powodujące zaburzenia jego zdrowia i/lub trudności w rozwoju. Do zaniedbania dochodzi w relacji dziecka z osobą, która jest zobowiązana do opieki, wychowania, troski i ochrony dziecka.

Symptomy wynikające z zaniedbania:

- dziecko jest brudne, często nieprzyjemnie pachnie,
- dziecko jest ubrane niewłaściwie do pogody,
- dziecko ma pogorszenie wyników w nauce, jest często nieobecne w szkole, wagaruje,
- dziecko nie otrzymuje regularnych posiłków, jest głodne, kradnie jedzenie kolegom,
- dziecko pozostaje w domu bez opieki osoby dorosłej.
- dziecko nie ma przyborów szkolnych,
- dziecko jest apatyczne, bierne.

5. Przemoc psychiczna:

- niedostępność emocjonalna,
- zaniedbanie emocjonalne,
- relacja z dzieckiem oparta jest na wrogości, obwinianiu, oczernianiu, odrzucaniu,
- nieodpowiedzialne rozwojowo lub niekonsekwentne interakcje z dzieckiem,
- niedostrzeganie lub nieuznawanie indywidualności dziecka i granic psychicznych pomiędzy osobą dorosłą a dzieckiem.

Objawy przemocy psychicznej:

- zaburzenia mowy (wynikające z napięcia nerwowego),
- psychosomatyczne (ból jelitowo-żołądkowe, ból i zawroty głowy),
- bóle mięśni, nadmierna potliwość, zaburzenia snu,
- brak poczucia pewności siebie, niska samoocena, wycofanie,
- depresja, fobie, lęki,
- zachowanie destrukcyjne,
- kłopoty z kontrolą emocji,
- poczucie krzywdy i winy, nieufność do innych,
- problemy szkolne, zachowania agresywne w stosunku do innych osób.

6. Wykorzystywanie seksualne – włączanie dziecka w aktywność seksualną, której nie jest ono w stanie w pełni zrozumieć i udzielić na nią świadomej zgody i/lub na którą nie jest odpowiednio dojrzałe rozwojowo i nie może się zgodzić w ważny prawnie sposób i/lub która jest niezgodna z normami prawnymi lub obyczajowymi, społecznymi.

Z wykorzystywaniem seksualnym mamy do czynienia, gdy taka aktywność (np. prezentowanie treści o tematyce pornograficznej, robienie zdjęć lub filmów z udziałem dziecka bez odzieży, komentowanie dziecka w sposób erotyczny, proponowanie relacji intymnych, dotykanie w miejscach intymnych, zmuszanie do oglądania nagości i/lub dotykania przez dziecko, ocieranie, kontakty oralne) wystąpi między dzieckiem a dorosłym lub dzieckiem a innym dzieckiem, jeśli te osoby ze względu na wiek bądź stopień rozwoju pozostają w relacji opieki, zależności i władzy.

Symptomy przemocy seksualnej:

- infekcje jamy ustnej,
- urazy ciała związane ze stosowaną przemocą fizyczną,
- infekcje przenoszone drogą płciową (np. weneryczne, grzybiczne. HIV),
- niezrozumiałe pojawianie się dolegliwości somatycznych np. bólów brzucha, głowy, wymiotów, nudności, nietrzymanie kału i moczu,
- spadek apetytu,
- trudności związane z siedzeniem lub chodzeniem,
- ciąża,
- zbytnia erotyzacja dziecka, znajomość zachowań seksualnych charakterystycznych dla osób dorosłych,
- prowokacyjne zachowania seksualne zarówno w stosunku do dorosłych, jak i rówieśników,
- zachowania masturbacyjne,
- erotyczne rysunki lub zabawy dziecka,
- u małych dzieci zachowania o charakterze regresywnym, takie jak moczenie się, ssanie palce, kiwanie,
- izolowanie się, zamykanie się w sobie,
- lęk, strach, fobie, nerwice, depresje, przygnębienie, smutek,
- lęki związane z daną płcią, np. wobec rodzica danej płci,
- zachowania agresywne i (lub) autodestrukcyjne (próby samobójcze, samobójstwa),
- nadpobudliwość ruchowa,
- poczucie winy, krzywdy.

Rozdział VI Procedury interwencji w przypadku krzywdzenia dziecka

Pracownicy placówki posiadają wiedzę i w ramach wykonywanych obowiązków zwracają uwagę na czynniki ryzyka i symptomy krzywdzenia dzieci. Wszystkich pracowników szkoły należy regularnie szkolić w zakresie rozpoznawania czynników ryzyka krzywdzenia dzieci oraz obowiązujących procedur interwencyjnych.

Pracownicy szkoły zobowiązani są do systematycznej obserwacji dzieci pod kątem oznak mogących świadczyć o krzywdzeniu.

Zasady i procedury podejmowania interwencji w sytuacji podejrzenia krzywdzenia lub posiadania informacji o krzywdzeniu małoletniego

1. Standardem w szkole jest:
  - a. przeszkolenie wszystkich pracowników w obszarze prawnego i społecznego obowiązku zawiadamiania instytucji o możliwości popełnienia przestępstwa, ze szczególnym uwzględnieniem przestępstw na szkodę małoletnich; w zakresie roli pracowników oświaty w przeciwdziałaniu przemocy domowej oraz w zakresie rozpoznawania czynników ryzyka krzywdzenia dziecka;
  - b. udostępnienie wszystkim pracownikom wykazu danych adresowych lokalnych placówek pomocowych, zajmujących się ochroną dzieci oraz zapewniających pomoc w sytuacji zagrożenia życia lub zdrowia i współpraca z tymi instytucjami (tj. ośrodek pomocy społecznej, dzielnicowy, centra pomocy dziecku, ośrodki wsparcia, organizacje pozarządowe, policja, sąd rodzinny, centrum interwencji kryzysowej, placówki ochrony zdrowia);
  - c. prowadzenie przez osobę odpowiedzialną ze Standardy Ochrony Małoletnich w Szkole, karty przebiegu interwencji oraz Karty zdarzeń zagrażających dobru małoletniego, których wzór stanowi załącznik nr 3 i nr 4 do Standardów.
2. Na potrzeby Standardów opracowano procedury interwencji w przypadku ujawnienia działań na szkodę małoletniego ucznia w formie:
  - przemocy rówieśniczej;
  - przemocy domowej;
  - działania na szkodę dziecka przez pracownika szkoły (załącznik nr 5).
3. Organizowane są oddziaływania profilaktyczne w zakresie zapobiegania przemocy, w tym przy współpracy z instytucjami pozaszkolnymi (Policja, Staż Miejska, organizacje pozarządowe i in.)

Zasady ustalania planu wsparcia małoletniego po ujawnieniu krzywdzenia

1. Celem planu jest wsparcie przede wszystkim:
  - a. zainicjowanie działań interwencyjnych we współpracy z innymi instytucjami, jeśli istnieje taka konieczność;
  - b. współpraca z rodzicami, opiekunami prawnymi w celu powstrzymania krzywdzenia małoletniego i zapewnienie mu pomocy;
  - c. diagnoza, czy konieczne jest podjęcie działań prawnych;
  - d. objęcie ucznia pomocą psychologiczno-pedagogiczną na terenie szkoły i pomocą specjalistyczną poza szkołą, jeśli istnieje taka konieczność.
2. W ustalaniu planu wsparcia uczestniczy uczeń, jego rodzic, bądź opiekunowie prawni, wychowawca ucznia i psycholog; każda z tych osób otrzymuje zadania do wykonania w określonym czasookresie.
3. Działania koordynuje i monitoruje dyrektor szkoły, który ściśle współpracuje z osobą odpowiedzialną za koordynację Standardów, w tym w podejmowaniu działań wspólnie z instytucjami pozaszkolnymi.
4. Plan wsparcia uwzględnia:

- a. działania interwencyjne, mające na celu zapewnienie uczniowie bezpieczeństwa, w tym zgłoszenie podejrzenia popełnienia przestępstwa do organów ścigania;
- b. formy wsparcia oferowane przez szkołę;
- c. zaproponowanie formy specjalistycznej pomocy pozaszkolnej, jeśli istnieje taka potrzeba.

5. Planem wsparcia należy objąć także rodzeństwo pokrzywdzonego ucznia, jeśli są uczniami szkoły.

6. Plan wsparcia małoletniego funkcjonuje równolegle z podejmowanymi działaniami interwencyjnymi, a jego naczelną zasadą jest obserwacja ucznia, zapewnienie mu warunków do uzyskania wielospecjalistycznej pomocy, również pozaszkolnej, udzielenie wsparcia rodzicom, opiekunom prawnym i współpraca międzyinstytucjonalna.

7. Plan wsparcia małoletniego ustalany jest również w sytuacji, gdy inicjatorem działań interwencyjnych jest inna instytucja (procedura „Niebieskiej Karty”, uzyskanie informacji o krzywdzeniu od organów ścigania lub sądu itp., współpraca z OPS).

8. W przypadku realizacji procedury „Niebieskiej Karty”, plan wsparcia małoletniego tożsamy jest z ustaleniami poczynionymi w grypie diagnostyczno-pomocowej.

9. Do działań zaktywizowanych powinien zostać rodzic „niekrzywdzący”, który współpracuje ze szkołą w celu powstrzymania sprawcy przemocy i zapewnienia dziecku pomocy pozaszkolnej. W przypadku krzywdzenia przez obojga rodziców, bądź opiekunów prawnych interwencja polega również na zawiadomienie sądu rodzinnego i Policji i działania względem rodziców, w tym sprawdzenie bezpieczeństwa domowników, leży w kompetencjach tych instytucji.

10. Plan wsparcia małoletniego obejmuje różne formy pomocy, w tym prawną, psychologiczną, socjalną i medyczną, uwzględniając współpracę interdyscyplinarną w tym zakresie

11. Zadania pracowników szkoły wiążą się głównie z pomocą w realizowaniu przez uczniów zadań dydaktycznych, opiekuńczo-wychowawczych i budowaniu pozytywnych relacji z rówieśnikami i pracownikami szkoły.

12. Plan wsparcia małoletniego nie kończy się wraz z końcem procedury prawnej.

Procedury i osoby odpowiedzialne za składanie zawiadomień o podejrzeniu popełnienia przestępstwa na szkodę małoletniego, zawiadamianie sądu opiekuńczego oraz za wszczynanie procedury „Niebieskiej Karty”

1. Dyrektor szkoły jest osobą odpowiedzialną za składanie zawiadomień o podejrzeniu popełnienia przestępstwa na szkodę ucznia oraz zawiadamianie sądu opiekuńczego. Informacja o osobie odpowiedzialnej za składanie zawiadomień wywieszona jest w sekretariacie oraz na tablicach ogłoszeń w szkole.

2. W przypadku podjęcia przez personel szkoły informacji, że uczeń może być krzywdzony, osoba ujawniająca sporządza notatkę służbową z uzyskanej informacji, poczynionych ustaleń i przekazuje uzyskaną informację osobie, o której mowa w pkt. 1, która sporządza kartę dokumentowanie zdarzeń.

3. Osobą odpowiedzialną za wszczynanie procedury „Niebieskiej Karty” (wypełnienie formularza „Niebieska Karta – A”) jest osoba wskazana w pkt. 1, dyrektor szkoły/kierownik sekcji, przy współpracy nauczyciela prowadzącego ucznia, znającego sytuację domową małoletniego.

4. W przypadku ujawnienia zaniedbania przez rodziców, ich niewydolności wychowawczej właściwym jest zawiadomienie sądu rodzinnego, celem wglądu w sytuację rodziny.

5. W przypadku zagrożenie zdrowia lub życia dziecka albo osoby mu najbliższej, osoba ujawniająca zdarzenie bezzwłocznie dzwoni na numer alarmowy 112.

6. Wszyscy pracownicy szkoły, którzy w związku z wykonywaniem obowiązków służbowych podjęli informację o krzywdzeniu ucznia lub informacje z tym związane, są zobowiązani do zachowania tych informacji w tajemnicy, poza informacjami, które przekazywane są uprawnionym instytucjom.

Rozdział VII Zasady ochrony wizerunku dziecka

1. W szkole na początku roku szkolnego pozyskiwaną są pisemne zgody rodziców/prawnych opiekunów uczniów na przetwarzanie i wykorzystywanie wizerunku i zapisu fonicznego, w tym rejestrowanie, zamieszczanie i rozpowszechnianie (publikację) na potrzeby dokumentacji fotograficznej i fonicznej działań podejmowanych przez szkołę. W miarę możliwości fotografowane są grupy uczniów, a nie pojedyncze osoby.

2. Nośniki analogowe zawierające zdjęcia i nagrania uczniów przechowywane są w zamkniętej na klucz szafce, a nośniki elektroniczne w folderze chronionym z dostępem ograniczonym do osób upoważnionych przez instytucję u nauczyciela dokumentującego wydarzenie przez okres wymagany przepisami o archiwizacji.

3. Niedopuszczalne jest przechowywanie zdjęć i nagrań z wizerunkiem uczniów na nośnikach nieszyfrowanych lub mobilnych (telefonach komórkowych i pendrive).

Naruszenie prywatności

1. Informacja o zagrożeniu naruszenia prywatności w szkole powinna zostać niezwłocznie przekazana dyrektorowi szkoły, który podejmie natychmiastowe działania w celu zabezpieczenia danych i ograniczenia dalszego dostępu do informacji niejawnych.

2. Następnie należy ustalić okoliczności zdarzenia, poprzez dokładne udokumentowanie pozyskanych informacji i skontaktować się z inspektorem ochrony danych osobowych.

3. W przypadku poważniejszych zagrożeń i w sytuacji, gdy naruszenie prywatności jest spowodowane przez osoby spoza szkoły, należy nawiązać współpracę z organami ścigania.

4. Osoba odpowiedzialna za Standardy ochrony małoletnich powiadamia osoby dotknięte zdarzeniem (których dane osoby wyciekły) o sytuacji, by podjęły indywidualne środki zaradcze.

Cyberprzemoc

1. Uczeń, który stał się ofiarą lub świadkiem cyberprzemocy (wyśmiewania, poniżania uczestników społeczności internetowej przy użyciu technologii cyfrowych, obraźliwych komentarzy, rozpowszechniania wizerunku, manipulowania zdjęciami itp.) powinien zgłosić sytuację do wychowawcy, kierownika sekcji lub dyrektora szkoły. Zgłoszenia można dokonać także świadkiem przemocy.

2. Przedstawiciel personelu, do którego dotarła informacja próbuje ustalić okoliczności zdarzenia, zebrać dowody w postaci zrzutów ekranu, wiadomości, komentarzy, zdjęć, adresów stron internetowych. Zebrane materiały przekazywane są osobie odpowiedzialnej za Standardy, która wykonuje Kartę przebiegu interwencji (załącznik nr 3)

3. O zdarzeniu poinformowani zostają rodzice, którzy wspólnie z dyrektorem szkoły i koordynatorem ds. Standardów ustalają, czy sytuacja wymaga powiadomienia organów ścigania i czy odpowiedzialnym za to będzie rodzic, opiekun prawny czy szkoła.

4. Ofierze przemocy zapewnia się pomoc psychologa, wyjaśniając również rolę szkoły w przeciwdziałaniu zjawisku cyberprzemocy i kolejne etapy postępowania szkoły.

5. Jeśli sprawcą jest uczeń w szkole, dyrektor szkoły, kierownik sekcji i wychowawca – nauczyciel powinni przeprowadzić z nim rozmowę, w wyniku której ustalą, czy istnieją przesłanki do zgłoszenia sprawy do sądu rodzinnego lub Policji (przestępstwa ścigane z urzędu), czy wystarczające będzie zastosowanie kar statutowych/środków oddziaływania wychowawczego.

Fake news

1. Włączenie zagadnienia dezinformacji do tematów działalności profilaktycznej.

2. Wspieranie umiejętności medialnych ze szczególnym uwzględnieniem bezpiecznego poruszania się w sieci.

3. Prowadzenie kontroli mediów społecznościowych pod względem działań mających na celu ograniczenie rozpowszechniania fake newsów oraz sprawdzenie publikowanych w sieci treści.

4. Reagowanie na potencjalne zagrożenie – prostowanie informacji, zgłaszanie dyrektorowi szkoły, jeśli są nielegalne lub niezgodne z regulaminem.

Rozdział VIII Zasady dostępu dzieci do Internetu

1. Dyrektor szkoły jest odpowiedzialny za instalowanie i aktualizowanie przynajmniej raz na kwartał programów antywirusowych i zapór sieciowych w celu ochrony systemów przed atakami złośliwego oprogramowania i blokowania na komputerach szkoły materiałów niedostosowanych do wieku uczniów.

2. W przypadku użytkowania sprzętu z dostępem do Internetu pod nadzorem nauczyciela, ma on obowiązek informowania uczniów o zasadach bezpiecznego korzystania z zasobów internetowych i czuwania nad bezpiecznym korzystaniem z sieci podczas zajęć opiekuńczo-wychowawczych.

3. W szkole prowadzone są działania profilaktyczne z zakresu zasad bezpiecznego korzystania z Internetu, a na jej terenie (tematyczne gazetki w gablocie na korytarzy szkoły) dostępne są materiały edukacyjne z tego zakresu.

4. Na terenie szkoły działa sieć wifi, zabezpieczona hasłem i niedostępna dla uczniów.

5. W przypadku znalezienia niebezpiecznych treści Dyrektor ustala, kto korzystał z komputera w czasie ich wprowadzania i organizuje dla ucznia rozmowę z psychologiem lub pedagogiem z Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej. Jeśli ten uzyska informację, że uczeń jest krzywdzony, podejmuje działania opisane w procedurze ochrony.

Procedury ochrony uczniów przed treściami szkodliwymi w Internecie oraz utrwalonymi w innej formie

1. Niebezpieczne treści (materiały pornograficzne, promujące nienawiść, rasizm, ksenofobię, przemoc, zachowania autodestrukcyjne), treści nielegalne lub niezgodne z regulaminem danej strony zgłaszane są dyrektorowi szkoły.

2. W przypadku zgłoszenie o dostępie do treści nieodpowiednich, dyrektor szkoły ustala okoliczności zdarzenia, podejmując próbę ustalenia sprawcy i świadków incydentu, a także zabezpiecza dowody, konfiguruje zabezpieczenia sieci szkoły, by na nowo zablokować dostęp do niewłaściwych treści, z poczynionych ustaleń sporządza Kartę przebiegu interwencji.

3. Jeśli treści niebezpieczne dotyczą osób niezwiązanych ze szkołą, dyrektor zgłasza zdarzenie odpowiednim służbom (sądowi rodzinnemu lub Policji), przekazując zabezpieczone materiały.

4. Jeśli uczestnikami zdarzenia są uczniowie, ze sprawcą i ofiarą przeprowadzona jest rozmowa (oddzielnie) przez dyrektora szkoły, kierownika sekcji i nauczyciela prowadzącego ucznia lub innego nauczyciela na temat emocji, jakie może budzić materiał, do jakich zachowań zachęca, omówione zostają także konsekwencje zdarzenia wynikające ze złamania statutu szkoły.

5. Powiadomieni zostają rodzice uczniów, których informuje się o poczynionych ustaleniach i dalszych działaniach szkoły (zastosowane kary statutowe/środki oddziaływania wychowawczego, powiadomienie organów ścigania, wsparcie psychologiczno-pedagogiczne).

6. Współpraca z organami ścigania lub sądem rodzinnym obligatoryjnie musi zaistnieć w przypadku naruszenia zakazu rozpowszechniania materiałów pornograficznych z udziałem małoletniego (osoby poniżej 18 roku życia – art. 202 § 3 kodeksu karnego) oraz treści propagujących publicznie faszystowskich lub inny totalitarny ustrój państwa lub nawołujących do nienawiści na tle różnic narodowościowych, etnicznych, rasowych, wyznaniowych (art. 256 i art. 257 kodeksu karnego).

Rozdział IX Monitoring stosowania i aktualizacja Standardów

1. Dyrektor szkoły wyznacza osobę odpowiedzialną za Standardy ochrony małoletnich.
2. Osoba, o której mowa w punkcie poprzedzającym, jest odpowiedzialna za monitorowanie realizacji Standardów, za reagowanie na sygnały ich naruszenia i prowadzenie rejestru zgłoszeń oraz za proponowanie zmian w Standardach.
3. Osoba, o której mowa w pkt. 1, przeprowadza wśród pracowników Szkoły, co najmniej raz na dwa lata, ankietę monitorującą poziom realizacji Standardów (załącznik nr 6).
4. Osoba, o której mowa w pkt. 1, dokonuje opracowania wypełnionych przez pracowników placówki ankiet (lub innych źródeł informacji zwrotnej). Sporządza na tej podstawie raport z monitoringu, który następnie przekazuje kierownictwu placówki.
5. Dyrektor szkoły wprowadza do niniejszego Regulaminu niezbędne zmiany i ogłasza pracownikom szkoły, uczniom i ich opiekunom nowe brzmienie dokumentu.
6. Procedura aktualizacji Standardów odbywa się nie rzadziej niż raz na dwa lata.

Rozdział X Zasady udostępniania Standardów

1. Dokument „Standardy Ochrony Małoletnich” jest dokumentem Szkoły ogólnodostępnym dla personelu Szkoły, uczniów oraz i ich opiekunów.
2. Dokument opublikowany jest na stronie internetowej Szkoły oraz dostępny jest w Sekretariacie Szkoły.
3. Dokument omawiany jest na pierwszym zebraniu z opiekunami w danym roku szkolnym (chyba, że ulegnie zmianie, wówczas omawiany jest również na pierwszym zebrań odbywającym się po wprowadzeniu zmian).
4. Nauczyciele na lekcji mają obowiązek zapoznania uczniów ze Standardami oraz omówienie ich w taki sposób, aby uczniowie mogli je zrozumieć niezależnie od wieku.

Rozdział XI Przepisy końcowe

1. Standardy Ochrony Małoletnich jako Regulamin wchodzi w życie z dniem jego ogłoszenia.
2. Ogłoszenie następuje w formie zarządzenia dyrektora szkoły oraz poprzez zamieszczenie na stronie internetowej Szkoły.
3. Pracownicy znają i stosują zasady zawarte w niniejszym dokumencie.

Załącznik nr 1

Oświadczenie o zapoznaniu się ze Standardami Ochrony Małoletnich

Ja niżej podpisany(-a) oświadczam, że zapoznałem(-am) się z dokumentacją wchodzącą w skład Standardów Ochrony Małoletnich obowiązującą w Szkole Muzycznej I stopnia im. Grażyny Bacewicz we Wrocławiu i przyjmuję ją do realizacji.

.....

(data, podpis)

Załącznik nr 2

.....
(miejsowość, data)

Oświadczenie

Ja, ..., nr PESEL .....

oświadczam, że posiadam pełną zdolność do czynności prawnych, korzystam z praw publicznych, nie byłam(-em) skazana(-y) za przestępstwo przeciwko wolności seksualnej i obyczajności, i przestępstwa z użyciem przemocy na szkodę małoletniego oraz nie toczy się przeciwko mnie żadne postępowanie karne ani dyscyplinarne w tym zakresie. Nie zostałam (-em) skazana(-y) prawomocnym wyrokiem za przestępstwa umyślne.

Jestem świadoma(-y) odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

.....
(podpis)

Załącznik nr 3

KARTA PRZEBIEGU INTERWENCJI

Imię i nazwisko dziecka, wychowawca:

.....

Przyczyna interwencji:

.....

Osoba zawiadamiająca (imię i nazwisko, stanowisko):

.....

Opis podjętych działań	Data
Spotkanie z rodzicami	
Forma podjętych działań: <ul style="list-style-type: none"> • zawiadomienie no podejrzeniu popełnienia przestępstwa • wniosek do sądu rodzinnego o wgląd w sytuację dziecka/rodziny • powiadomienie policji • pomoc psychologiczno – pedagogiczna w szkole w formie: ..... • inny rodzaj interwencji, jaki.....	
Plan pomocy dziecku	
Działania szkoły	
Działania rodziców	
Wynik interwencji	

Załącznik nr 5

Procedury podejmowania interwencji

Przemoc rówieśnicza

Standardy dotyczące przeciwdziałania przemocy rówieśniczej

1. Prowadzenie corocznej diagnozy czynników ryzyka i chroniących, również w aspekcie określenia zakresu i rodzaju problemu związanego z przemocą wśród wychowanków, a następnie ewaluowanie programu wychowawczo-profilaktycznego w szkole w oparciu o uzyskane wyniki diagnozy.
2. W statucie i programie wychowawczo-profilaktycznym szkoły, opracowane są ogólne zasady oczekiwań wobec zachowania uczniów i konsekwencje (sankcje) za ich nieprzestrzeganie.
3. Oddziaływaniami objęci są również rodzice, opiekunowie prawni, których edukuje się na temat obserwowania niepokojących objawów, mogących świadczyć o doświadczaniu przemocy i możliwych sposobach reagowania, w tym prawnego.

Zasady interwencji dla uczniów, będących świadkiem lub ofiarą przemocy rówieśniczej

1. Jak najszybciej należy powiadomić dorosłego pracownika szkoły, informując także o swoich podejrzeniach, że któryś z uczniów doznaje przemocy. Jeśli zdarzenie jest niebezpieczne, a w pobliżu nie ma nikogo dorosłego, bezzwłocznie należy zadzwonić pod numer alarmowy 112
2. Osobie poszkodowanej powinno się okazać wsparcie poprzez życzliwe słowa, okazywanie empatii i wyrażenie dezaprobaty dla osób stosujących przemoc, absolutnie nie przyłączając się do dokuczania i rozpowszechniania hejtu.

Standardy dla rodziców i opiekunów prawnych uczniów doświadczających przemocy

1. Dziecku okazuje się bezgraniczne zrozumienie, nie komunikując mu, że mogło przyczynić się swoim zachowaniem do tego, że stało się ofiarą zachowań przemocowych, a podkreślając, że to zachowanie sprawcy jest nieakceptowalne.
2. Rodzice/opiekunowie prawni informują szkołę, jeśli ich dziecko jest ofiarą lub sprawcą przemocy rówieśniczej, aktywnie współpracują z personelem w celu rozwiązania problemu.
3. W przypadku, gdy dziecko zostało poszkodowane w wyniku zachowania, które ściąga na niego oskarżenie prywatnego, rodzice/prawni opiekunowie podejmują po zawiadomieniu szkoły właściwe kroki prawne.

Standardy interwencji podejmowanych przez personel szkoły

1. Personel bezwzględnie przestrzega zasad szkoły w zakresie zgłaszania incydentów przemocy.
2. Interwenujący pracownik musi zadbać o bezpieczeństwo ucznia i odseparować go od agresora, jeśli zdarzenie przemocowe trwa.
3. Ujawniający przemoc pracownik sporządza notatkę opisującą uzyskane informacje lub przebieg zdarzenia, celem przekazania jej osobie odpowiedzialnej za rejestrowanie zdarzeń i realizowanie Standardów.
4. O zdarzeniu poinformowany zostaje wychowawca ucznia, kierownik sekcji lub dyrektor, który przeprowadza rozmowę z uczniami, a następnie kontaktuje się z ich rodzicami/prawnymi opiekunami.
5. W przypadku zdarzenia, w wyniku którego doszło do uszczerbku na zdrowiu, wykorzystywania seksualnego i/lub innych zachowań wyczerpujących znamiona przestępstwa ściganego z urzędu, informowany jest dyrektor szkoły, który powiadamia Policję (interwencyjnie, gdy zagrożone jest życie lub zdrowie i/lub gdy rodzice odmawiają przyjazdu) lub sądu rodzinnego (wysłanie zawiadomienia o możliwości popełnienia czynu karalnego/przestępstwa).
6. W przypadku zdarzenia incydentalnego (popchnięcie, szturchnięcie, ośmieszenie, niestosowany komentarz) nauczyciel ucznia, kierownik sekcji lub dyrektor wraz z uczniem i rodzicami opracowują działania naprawcze i rozważają zastosowanie kary statutowej.
7. W przypadku kolejnego zdarzenia z udziałem tych samych osób, należy zastosować środek oddziaływania wychowawczego lub powiadomić sąd rodzinny (postępowanie o demoralizację lub wgląd w sytuację rodzinną u dziecka poniżej 10. roku życia).

Przemoc domowa (krzywdzenie dziecka w rodzinie)

1. W przypadku uzyskania przez pracownika szkoły podejrzania, że uczeń jest krzywdzony lub zaniedbywany przez rodziców, ma on obowiązek przekazania tej informacji dyrektorowi szkoły i sporządzenia notatki służbowej. Oznakami przemocy mogą być dostrzeżenie przez wychowawców ślady pobicia, unikanie sytuacji odsłaniania ciała przy przebieraniu się, noszenie długich rękawów/nogawek bez względu na warunki pogodowe itp., ale też dostrzegalne zmiany w zachowaniu się ucznia, w tym sytuacji dydaktycznej (pogorszenie ocen, gorsza frekwencja).
2. Nauczyciel ucznia (także kierownik sekcji, dyrektor) organizuje spotkanie z rodzicami ucznia, którego podejrzenie dotyczy, przekazując im uzyskane informacje, dostępne formy pomocy dla rodziny w kryzysie oraz w przypadku potwierdzenia zgłoszenia, o obowiązku zgłoszenia podejrzenia krzywdzenia małoletniego do odpowiedniej instytucji (prokuratura/Policja; sąd rodzinny; procedura „Niebieskie Karty”; ośrodek pomocy społecznej). Spotkanie jest protokołowane.
3. Jeśli zgłoszenie potwierdziło się, a sprawcą jest jeden z rodziców, w obecności drugiego z rodziców, innej osoby najbliższej dla małoletniego lub pełnoletniej osoby wskazanej przez małoletniego, nauczyciel znający sytuację domową małoletniego oraz

dyrektor wszczyna procedurę „Niebieskiej Karty”, wypełniając formularz „Niebieska Karta – A”, a formularz „Niebieska Karta – B” przekazuje rodzicowi, osobie najbliższej lub pełnoletniej osobie wskazanej przez małoletniego. Wypełniony formularz „Niebieska Karta – A” szkoła niezwłocznie przekazuje przewodniczącemu zespołu interdyscyplinarnego do spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w terminie nie później niż 5 dni roboczych od wszczęcia procedury. Kopię wypełnionego formularza pozostawia się w szkole.

4. Ponadto dyrektor szkoły lub osoba odpowiedzialna za Standardy Ochrony Małoletnich może poinformować inną instytucję spośród wskazanych w pkt. 2, w zależności od zdiagnozowanego typu przemocy, a dalszy tok postępowania leży w kompetencjach tej instytucji.

5. Całość podjętych działań dokumentowana jest w formie protokołów i notatek służbowych, które udostępnione są na żądanie instytucji prowadzącej postępowanie karne. Tworzona jest także karta przebiegu interwencji

6. W sytuacji stwierdzenia, że zgłoszenie jest bezzasadne i nie dochodzi do krzywdzenia dziecka, dyrektor szkoły lub inna osoba uczestnicząca w spotkaniu, o którym mowa w pkt.2, sporządza notatkę z zakończenia procedury, przy czym zlecone zostaje dalsze obserwowanie sytuacji ucznia.

7. W przypadku braku współpracy ze strony rodziców, opiekunów prawnych, niewywiązywania się z założeń planu pomocy, unikania kontaktu z pracownikami szkoły, dyrektor pisemnie wnioskuje do sądu rodzinnego o wgląd w sytuację rodzinną, przekazując poczynione ustalenia.

8. Nauczyciel ucznia, wspólnie z osobą odpowiedzialną za Standardy Ochrony Małoletnich oraz dyrektorem opracowuje plan wsparcia ucznia, w którym zawarte zostają wskazania dotyczące podjęcia przez placówkę działań w celu zapewnienia bezpieczeństwa, oferowane uczniowi i jego rodzicom formy wsparcia psychologiczno-pedagogicznego i informacje o skierowaniu ucznia/rodziny do specjalisty spoza szkoły.

9. W przypadku, gdy uczeń doświadcza przemocy ze strony osoby najbliższej z uszczerbkiem na zdrowiu, wykorzystania seksualnego i/lub zagrożone jest jego życie i zdrowie, powoływany jest przez dyrektora szkoły zespół interwencyjny w skład, którego wchodzi dyrektor lub kierownik sekcji, nauczyciel prowadzący ucznia, psycholog szkolny oraz pedagog lub psycholog z Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej.

- a. zespół interwencyjny zapewnia bezpieczeństwo uczniowi i odseparowuje go od rodzica podejrzanego o krzywdzenie, jednocześnie alarmowo powiadamiając Policję, w której kompetencjach leży dalsze postępowanie;
- b. opracowywany jest plan pomocy uczniowi zgodnie z wytycznymi z pkt. 8;
- c. w przypadku otrzymania wniosku o udzielenie informacji o uczniu od uprawnionej przepisami instytucji (sąd rodzinny, sąd karny, Policja, ośrodek pomocy społecznej, zespół interdyscyplinarny, grupa diagnostyczno-pomocowa), dyrektor szkoły jest zobowiązany do przygotowania takiej informacji.

Krzywdzenie wychowanka przez pracownika szkoły

1. Osoba, która uzyskała informację, że uczeń jest krzywdzony przez pracownika szkoły, przekazuje ją dyrektorowi, kierownikowi sekcji, nauczycielowi ucznia lub innemu nauczycielowi lub innej osobie wyznaczonej do zgłaszania incydentów wraz ze sporządzoną notatką służbową. Notatka służbowa może mieć formę pisemną lub elektroniczną.

2. W przypadku, gdy zagrożone jest życie lub zdrowie ucznia, niezwłocznie przez osobę ujawniającą krzywdzenie, powiadamiana jest alarmowo Policja, a w zgłoszeniu podawane są dane osoby zgłaszającej, dane ucznia oraz dane osoby podejrzanej o krzywdzenie, a także wszystkie znane fakty w sprawie. Osoba zawiadamiająca w tej sytuacji wypełnia również kartę przebiegu interwencji.

3. Dyrektor szkoły natychmiastowo odsuwa pracownika od wszelkich form kontaktu z uczniami (nie tylko pokrzywdzonym) do czasu wyjaśnienia sprawy i wzywa osobę, której dotyczy zgłoszenie na rozmowę wyjaśniającą, w której uczestniczy kierownik sekcji i nauczyciel ucznia, protokołujący przebieg spotkania.

4. Jeżeli zgłoszono krzywdzenie ze strony nauczyciela ucznia, osoba ta nie uczestniczy w spotkaniu, o którym mowa w pkt. 3.

5. Jeżeli zgłoszono krzywdzenie ze strony dyrektora szkoły, działania interwencyjne prowadzi osoba odpowiedzialna za Standardy Ochrony Małoletnich.

6. Podczas spotkania omówiona zostaje sytuacja dziecka i zasadność podejrzeń, a także wypracowany zostaje sposób postępowania w tej sytuacji. W protokole ze spotkania zawarte zostają opracowane wnioski i postanowienia.

7. W przypadku potwierdzenia podejrzeń, informuje się o zdarzeniu rodziców wychowanka krzywdzonego oraz pisemnie odpowiednie służby (Policję/prokuraturę), składając zawiadomienie o możliwości popełnienia przestępstwa. Opracowywany jest plan wsparcia ucznia, z którym zapoznawany jest uczeń i jego rodzice.

8. W przypadku ustalenia, że zachowania pracownika związane są np. ze stosowaniem krzyku w kierunku ucznia, albo niestosownych komentarzy, dyrektor szkoły przeprowadza rozmowę dyscyplinującą z pracownikiem, a jeśli nie przyniesie ona skutków, podejmuje się kroki zgodne z kodeksem pracy i innymi przepisami prawa.

Dziecko molestowane seksualnie

Czyny zabronione i przepisy chroniące dzieci przed wykorzystywaniem seksualnym to m.in.:

- art. 197 kodeksu karnego (dalej: kk) – zgwałcenie,
- art. 198 kk – wykorzystanie seksualne dziecka na skutek jego bezradności i/lub niepoczytalności
- art. 199 kk – nadużycie stosunku zależności dziecka od innej osoby lub wykorzystanie krytycznego położenia dziecka w celach seksualnych,
- art. 200 kk – kontakt seksualny z dzieckiem poniżej 15. roku życia,
- art. 200a kk – grooming – nawiązywanie z dzieckiem do 15. roku życia kontaktu przy użyciu nowych technologii w celu spotkania i nakłonienia dziecka do obcowania

płciowego lub w celu produkowania bądź utrwalania treści o charakterze pornograficznym za pomocą groźby, wprowadzenia dziecka w błąd, wyzyskania błędu albo wykorzystania jego niezdolności do należytego pojmowania sytuacji,

- art. 202 § 3–5 kk – pornografia z udziałem dzieci.

W sytuacji podejrzenia, że małoletni uczeń został pokrzywdzony którymś z wymienionych wyżej przestępstw, należy bezwzględnie zawiadomić organy ścigania o podejrzeniu popełnienia przestępstwa na szkodę dziecka.

Zawiadomienie należy złożyć do instytucji właściwej ze względu na miejsce popełnienia przestępstwa.

Zawiadomienie składa osoba uprawniona do reprezentowania zawiadamiającej instytucji, zgodnie z ustaleniami z Rozdziału 5 Standardów.

Złożenie zawiadomienia powinno nastąpić nawet bez uzyskania zgody rodziców ucznia pokrzywdzonego. Poinformowanie ich o działaniach instytucji zależy od woli instytucji składającej zawiadomienie.

Wcześniej należy zorganizować spotkanie z rodzicami, którego celem będzie poinformowanie o uzyskanych informacjach lub o zaobserwowanych zachowaniach i wypowiedziach ucznia, wskazujących na doświadczenie wykorzystywania seksualnego, a także wskazanie rodzicom miejsc świadczących pomoc osobom pokrzywdzonym przestępstwem. Rodziców należy poinformować o obowiązku podjęcia interwencji prawnej i wspólnie ustalić plan pomocy uczniowi (zapewnienie mu bezpieczeństwa, udzielenie pomocy psychologiczno- pedagogicznej, ewentualne skierowanie do specjalistycznej placówki wsparcia). W sytuacji podejrzenia, że sprawcą wykorzystywania seksualnego dziecka jest jego rodzic, do udziału w spotkaniu powinien być zaproszony rodzic niekrzywdzący.

Załącznik nr 6

Monitoring Standardów obowiązujących w Szkole Muzycznej I stopnia im. Grażyny Bacewicz we Wrocławiu

Lp.	Pytanie/Informacja	tak	nie
1.	Czy znasz standardy ochrony dzieci przed krzywdzeniem obowiązujące w szkole, w której pracujesz?		
2.	Czy znasz treść dokumentu STANDARDY OCHRONY MAŁOLETNICH?		
3.	Czy potrafisz rozpoznać symptomy krzywdzenia dzieci?		
4.	Czy wiesz, jak reagować na symptomy krzywdzenia dzieci?		
5.	Czy zdarzyło Ci się zaobserwować naruszenie zasad zawartych w STANDARDACH OCHRONY MAŁOLETNICH przez innego pracownika?		
6.	Jeśli tak – jakie zasady zostały naruszone (odpowiedź opisowa)		
7.	Czy podjąłeś jakieś działania: jeśli tak – jakie?, jeśli nie – dlaczego (odpowiedź opisowa)		
8.	Czy masz jakieś uwagi/poprawki/sugestie dotyczące STANDARDÓW OCHRONY MAŁOLETNICH?		